

Prva domača naloga

Medijski avtoportret: raba medijev v vsakdanjem življenju

Jaka Čop

2. marec 2025

Na dveh straneh opišite vaše medijske rabe in prakse, tako tiste, ki se navezujejo na tradicionalne medije, kot tiste, ki zadevajo digitalno IKT.

Premislite, kako mediji strukturirajo vaše vsakdanje življenje, kakšne rituale vzpostavljajo in kako se vpletajo v vsakdanja opravila, v študij in prostocasje. Pri tem bodite čim bolj konkretni: katere naprave uporabljate, kdaj, kje in kaj z njimi počnete, kaj berete, kaj gledate oz. poslušate, kako dolgo.

O teh vprašanjih razmišljajte na splošno, popišite pa tudi vse vaše interakcije na tisti dan, ko pišete domačo nalogo (oz. dan prej).

Primerjajte vaše medijske rabe in navade z navadami ostalih (mlajših in starejših) članov vaše družine in premislite, kako se te skozi čas spreminjajo.

Poskusite smiselno uporabiti izraze s predavanj.

Zdi se mi, da kljub temu, da imamo danes možnosti ogleda vsebin praktično kadarkoli (zamik na TV-ju, branje novic na internetu, . . .), vsaj meni mediji še vedno krepko strukturirajo življenje. To sicer ne mislim v smislu odvisnosti, temveč v smislu, da imam oblikovan vsakodnevni „načrt“ (blueprint), kako uporabljati medije različnih oblik. Morda načrt ni najboljša beseda, verjetno bi bila boljša izbira na primer pravila oz. postopek, ki se jih oz. ga v večji meri držim – ne zato, ker bi se jih oz. ga moral, a sem na to že navajen in mi je hkrati tudi všeč. Morda bolje – vsak dan uporabljam medije bolj kot ne na enak način.

Verjetno sem še najbolj spontan v uporabi tradicionalnih medijev. Knjige sicer rad in pogosto še vedno berem tudi v tiskani obliki. Ta del je dokaj urejen – ponavadi zvečer v postelji, a ne vsak dan. Z ostalimi oblikami tradicionalnih medijev pa ciljам predvsem na pisma. Enkrat na leto pošljem eno voščilnico, sicer pa pisma le prejemam. Kar se dogaja pač spontano, saj nikoli ne vem, kdaj jih bom prejel, a se glede tega ne sekiram, saj so to pretežno pisma od zdravnika, finančne uprave, . . . Skratka, državnih institucij, ki me večinoma ne navdajajo z radostjo ob prebiranju. Ostalih tradicionalnih medijev ne uporabljam. Tudi če bi v to skupino prištel radio in televizijo (čeprav verjetno bolj spadata v medije, ki zadevajo IKT), a sta vsekakor tradicionalna v tradicionalnem pomenu besede. Ne uporabljam pa ju ravno zaradi prekomernega števila oglasov. Kar je pri meni glavni kriterij za uporabo medijev. Če se ga namreč ne da uporabljati brez gledanja/poslušanja/branja oglasov, ga tudi ne uporabljam. Vsaj ne po lastni volji.

Kako pa zdržim brez radia in televizije? Enostavno. Radia ne poslušam niti v avtu. No, razen če se prometna obvestila štejejo kot uporaba le-tega. Novice lahko pač dobim na bolj selektiven način. Večinoma na spletni strani RTVSLO oz. Mladine. Bodisi na

telefonu, pretežno pa na računalniku, kjer imam pogosto uporabljane strani kar zaznamovane. Več o tem še kasneje. Glasba pa po radiu ni vredna poslušanja. Ne nujno zato, ker bi bila slaba, temveč predvsem zato, ker ob takem poslušanju slišim skoraj več oglasov kot glasbe same. Vsak radio pa ima dandanes že vgrajen USB vhod. Ugodnejša rešitev je tudi tu zlahka dosegljiva. V televiziji pa prav tako ne vidim nobenega mamljivega faktorja privlačnosti, ki bi me vabil k njeni uporabi. Čeprav spet nekoliko „goljufam“, saj jo uporabljam, a izključno med likanjem obleke, pa še takrat gledam izključno DVD-je (slovenske sinhronizacije risank – hvala Jurij Souček in ostali fantastični igralci!). Saj so pač brez oglasov (in odlični/e).

Z dosedaj naštetim bi verjetno v današnjem času težko preživel. „Večna“ prisotnost je (na žalost) pričakovana od nas vseh. Sam se tega „otepam“ bolj indirektno. Seveda uporabljam večino sodobne tehnologije. Se pa velikokrat poskusim „samoodklopiti“. To pomeni, da sem še vedno večino časa „online“, a bo pogosto minilo kar nekaj časa, preden bom odgovoril na nenujno sporočilo. Po eni strani ker si hočem vzeti čas za premišljen odgovor, po drugi pa morda res zgolj zaradi (jalovega) poskusa zniževanja pričakovanj ostalih o (lastni) „večni“ dosegljivosti. Osebnost od „IKT medijev“ največ uporabljam računalnik (računalnika). Na drugem mestu je resda še vedno telefon, a daleč zadaj po uporabi. V primerjavi s preostankom mlajše generacije je to verjetno presenetljivo. Tako vsaj opažam, seveda pa tega ne morem trditi z gotovostjo. Sicer pa ne vidim bistvene razlike v enem ali drugem. Oba, računalnik in telefon, danes ponujata zelo podobne možnosti komuniciranja s svetom ali posamezniki. Ob tem pa še vrsto drugih stvari. Celo dostop do nekaterih klasičnih medijev – knjig oz. časopisov v digitalni obliki. To, katerega uporabljam v trenutku, je popolnoma odvisno zgolj od tega, kje sem. Če nisem doma, uporabljam pretežno telefon. Ker pa imam zadnje čase tudi računalnik ves čas s seboj, ta prevlada ni zelo močna. Poleg tega sem večino časa v dnevu še vedno doma in je zato splošna prevlada računalnika pri meni verjetno razumljiva. Dodatno velja poudariti, da za stvari, ki ju omogočata oba medija (poslušanje glasbe/avdioknjig,...), nimam nobenih predsodkov glede njune uporabe in je ta odvisna zgolj od moje fizične lokacije.

Sam imam veliko raje računalnik, ker je sposoben bolj raznolikih stvari, celo klicanja. Fizična tipkovnica, večji zaslon, prej omenjena raznolikost,... so samo nekatere od prednosti računalnika za mojo uporabo. Čeprav se zavedam, da niso direktno vezani na sam način uporabe medijev. Hkrati pa bi imel že s pisanjem te naloge (vsaj v takšni obliki, kot je) na telefonu ogromne probleme, če bi jo sploh lahko napisal. Nekateri programi na telefonih sploh niso podprti (npr. L^AT_EX), ali pa delujejo zgolj pomanjkljivo (npr. Word).

V primerjavi z ostalimi člani družine uporabljam medije vseh vrst na bistveno drugačne načine. Edina podobnost je verjetno v splošnem negledanju televizije v naši ožji družini. Babici seveda še vedno prisegata na bolj klasične oblike uporabe medijev (radio, TV, knjige). Čeprav se v zadnjem času tudi pri njima na račun slabšega vida povečuje uporaba digitalnih knjig, časopisov, pa tudi poslušanja glasbe na YouTube-u. Sem pa še vedno izjema v majhni uporabi telefona v družini. Uporabljam ga res zgolj zaradi njegove priročnosti in občutka varnosti. Ostali ga uporabljajo kot primarni način komuniciranja, pa ne samo klicanja, temveč tudi pisanja sporočil, objavljanja na raznoraznih straneh, ipd. Pri meni to vlogo prevzame računalnik zaradi že prej omenjenih prednosti. Po moji oceni sem na računalniku več kot vsi ostali v družini skupaj (če izvzamemo uporabo za potrebe dela), sem pa zato na telefonu manj kot moji babici, ki ga uporabljata zgolj za klicanje. Tudi glede tega sem posebnost v sklopu družine – ne kličem pogosto. Delno zato, ker imam bistveno raje pogovor v živo, delno pa gotovo zato, ker je to funkcijo v veliki meri pri meni spet prevzel računalnik – specifično program Discord, ki poleg klicanja omogoča

še mnoge druge načine komunikacije. Kar je zanimivo, je to, da kljub temu, da babici znata uporabljati zamik na televiziji, še vedno večino serij gledata po sporedu. To vem, ker ju takrat pač ne smem motiti. Težko o tem sodim druge člane družine, saj gledamo televizijo res izjemno malo. Veliki sta tudi razliki v prebiranju knjig in poslušanju radia v naši družini. Poslušanje radia je pri meni in sestri zanemarljivo, je pa zelo popularno pri vseh ostalih članih družine. Kar je po mojem dokaj pričakovano. Nepričakovano pa je po mojem mnenju to, da razen naju s sestro ostali ne preberejo skoraj nič knjig. Sestra je v prebiranju daleč pred vsemi, sledim ji jaz, starša in babici pa sta daleč, daleč zadaj. Glede pošiljanja SMS-ov pa iskreno ne vem, kakšna je priljubljenost tega načina komuniciranja. Sam sem verjetno bolj na dnu lestvice, če iz nje izvzamem babici, ki jih sploh ne pošiljata. Zase sem že omenil, da sporočila pošiljam pretežno preko Discord-a. Za ostale člane družine pa ne vem. Med seboj si jih pošljemo nekaj, za sestro sumim, da je bolj na drugih omrežjih (pa ne vem katerih), starša pa sta pred nekaj leti še poskušala z Viber-om, pa sta kakor vem, že obupala. Glede klicanja pa sem gotovo na zadnjem mestu ali pa si ga vsaj delim s sestro. Mislim, da argumentov za to ni potrebno ponavljati.

Moj „blueprint“ je okvirno nekaj takšnega: računalnik je, ko sem doma, ves čas prižgan. Na njem je vseskozi odprt Discord in predvajana vsaj glasba. Nekajkrat na dan prebrskam omenjeni strani z novicami in kakšen forum – pretežno Reddit. Tudi če nisem doma, pa prav tako poskusim vsak samotni trenutek izkoristiti „dvojno“. To pomeni, da želim npr. med potjo vsaj poslušati glasbo, idealno pa avdioknjigo. Poudarek je tu na samotnem trenutku. Ko sem v družbi (faks, prijatelji, kombinacija obojega ali česa tretjega), pa se mi zdi pomembno posvetiti polno pozornost ljudem, ki so v danem trenutku z mano.

Če se je dosedaj v nalogi pojavila kakšna netočnost v jeziku, v podatkih samih ali pa sem se morda zgolj preveč ponavljal, je to gotovo zaradi deljene pozornosti oz. Weisure-a. Oba pojma se mi namreč zdita zelo podobna in ne vem, kateri bi bil na tem mestu primernejši. Morda mešanica obeh. Ob delu (ali pristočasu) imam na računalniku (ali telefonu) vedno spremljavo glasbe. Poleg tega pa imam skoraj vedno odprt tudi odprt prenos kakšnega dogodka (npr. športnega) na drugem zaslonu (še ena prednost računalnika). Zavedam se, da to verjetno ni najboljši način dela, izkoriščanja prostega časa pa je! Poslušanje glasbe pa zagotovo nima zgolj slabih učinkov. Dokaz za to pa je/bo, upam, ta naloga, pri kateri sta mi veliko pomagala tudi Elvis in Enya.